

B

R

e

Ø

N

---

opdragelse

Emneliste af Lone Nørgaard

Interessen for børneopdragelse er stor i disse år. Måske fordi opfostringen af de nye generationer er blevet et voksende problem for famlende forældre og rådvilde pædagoger? Den almindelige opløsning af det traditionelle samfunds normer og holdninger skaber usikkerhed, fordi ingen præcis ved, hvad børnene egentligt skal opdrages til.

Skal børn fx have lov til at opføre sig stort set, som de vil, fordi det er godt med frihed, selvstændig-

hed og medbestemmelse i et hurtigt skiftende informationssamfund? Eller ved normale, velfungerende voksne, hvad tilværelsen handler om, og bør derfor sætte ind med forskellige typer af autoritet og tvang? Eller lyder svaret måske på en opdragelse, der kombinerer elementer fra de to opfattelser?

Svarene er mange. Hvor uens holdninger og barnesyn kan være afspejler sig i følgende emneliste, der giver vidt forskellige bud på god og dårlig børneopdragelse i det (sen) moderne samfund.

30.1752 *Bisgaard, Niels Jørgen:*
Når børn får en ny forælder
Billesø & Baltzer, 2000.
- 96 sider

En tredjedel af alle danske børn vil opleve, at forældrene flytter fra hinanden. Ofte vil disse forældre etablere sig i nye parforhold. Hvad kan de voksne gøre for at holde børnene så skadesløse som muligt ved skilsmisse og nye familiekonstellationer? Bogen beskriver de overvejelser, som de voksne er nødt til at gøre sig, inden de træffer deres valg.

37.2 *Brun Hansen, Margrethe:*
De kompetente forældre
Aschehoug, 2002. - 179 sider

"Sig mig hvem dine forældre er – og jeg skal fortælle dig, hvordan du er«, står der på omslaget.

Forfatteren sætter i sin debatbog spørgsmålstegn ved de alt for store krav, som nogle forældre stiller til deres børn. Hun deler forældrene op i de servicerende, iscenesættende og kompetente og vurderer bl.a. deres evne til at samarbejde med børneinstitutionerne om deres børn.

37.2 *Grandelius, Bengt:*
Voksne sætter grænser : en forudsætning for børns udvikling
Billesø & Baltzer, 2000.
- 248 sider

Børn udvikler sig i samspillet med voksne. Alt for store forslagelser fra de voksnes side giver blot børnene skyldfølelser og udslidte forældre. At sætte grænser er nødvendigt for at markere, hvad man kan tillade sig at gøre i relation til andre men-

De små børn tramper på dit skød, de store på dit hjerte
Tjekkisk ordsprog

nesker. Frem for alt må barnet lære, at man ikke må foretage sig noget på bekostning af andre, og at tryghed ligger i at finde sin rolle i forhold til andre mennesker.

37.01 *Hansen, Mogens:*
Børn og opmærksomhed : om opmærksomhedens psykologi og pædagogik
Gyldendal, 2002. – 118 sider

Opmærksomhed er en betingelse for at lære noget. Det at lære kræver, at man har fokus på det væsentlige, og at man ikke lader sig forstyrre af alt muligt. Den evne kommer ikke af sig selv. Derfor har

børn brug for voksne, der viser og fortæller om verden. Ligesom de har behov og brug for at kunne udnytte de muligheder, der ligger i krop og sansning.

37.2 Juul, Jesper:

**Smil vi skal spise :
børnefamiliens måltider**
Apostrof, 2000. - 138 sider

Måltiderne er en vigtig del af dagligdagen i de fleste familier, men hvad er de vigtige elementer i et godt måltid ud over maden? Bogen giver svar på spørgsmål om bordskik, kræsenhed og skænderier, og det betones, at det er de voksne, som er ansvarlige for, at måltidet bliver en god ramme for både store og små i familien.

37.31 Kjeldsen, Per
& John Månsson:

**Spilleregler for "ro" i klassen :
et spørgsmål om respekt for
fællesskabets behov :
vejledningshæfte i et udvidet
forældre-lærer-elevsamarbejde**
Adapta, 2001. - 79 sider

Stadig flere lærere klager over larm i klassen. Dette hæfte giver forslag til en praktisk pædagogisk løsning af problemet bl.a. i form af materiale til et udvidet skole-hjem-samar-

**ed streng disciplin kan man
få sit barn til at gøre praktisk talt alt,
undtagen at kaste sig i ens arme,
når man kommer hjem.** *ukendt*

bejde. Forældre, lærere og elever skal sammen inddrages i arbejdet, så destruktiv uro kan vendes til naturlig uro.

13.43 Liedloff, Jean:

**Kontinuum-begrebet :
betydningen af tidlige
"i-favn"-erfaringer og nære
livssammenhænge**
Hans Reitzel, 2001. - 157 sider

Selv om denne bog daterer sig til 1989, er den stadig værd at læse. Ud fra en gennemgang af børneopdragelse og livsvilkår hos Yequana-indianerne i Venezuela beskrives, hvordan det moderne menneske atter vil kunne opnå sammenhæng i tilværelsen.

13.6 Miller, Alice:

**I begyndelsen var
opdragelsen**
Hans Reitzel, 1992. - 235 sider

En redegørelse for den "sorte" pædagogik, dvs. den meget autoritære. Forfatteren giver en beskrivelse af tre menneskers barndom, en narkomans, en politisk leders (Adolf Hitler) og en barnemorders som eksempel på, hvordan denne opdragsform giver anledning til fejludvikling

37.2 Moos, Helga:

**Hvad har du lært
dit barn i dag? :
rationel børneopdragelse**
Borgen, 1995. - 157 sider

Om opdragelse af børn til selvstændige og ansvarsbevidste mennesker bl.a. ved en beskrivelse af forældrenes opgaver. Hver dag skal du lære dit barn noget nyt, og du skal begynde på det, mens de er helt små.

**er findes ikke seje
børn. Hvis man
koger dem i
syv timer først,
vil de altid
blive møre.**

W.C.Fields

37.01 *Neill, A. S.:*

Summerhillskolen : et forsøg på en dybtgående løsning af børneopdragelsens problem

Hans Reitzel, 1984. - 293 sider

Om den engelske Summerhillskoles historie og om den pædagogik, der lå bag.

En frihedspædagogik, der var og er forankret i en dyb tillid til den menneskelige natur. Selv om bogen har mange år på bagen, spiller dens idéer fortsat en væsentlig rolle i den pædagogiske debat og maner til eftertanke.

37.2 *Nordahl, Bertill:*

Du bestemmer ikke over mig! : fuck dig, hvor er du ulækker! : om fraværet af voksenhed i børn og unges liv

Nielsens, 2001. - 165 sider

En bog om fravær af voksenhed i børn og unges liv som følge af et ændret familiemønster. Interview med børnehavede Ole Goldschmidt, folkeskolelæreren Jytte

man kan ikke prygle noget ind i børn, men man kan klappe meget ud af dem

Astrid Lindgren

En baby er en engel, hvis vinger skrumper ind, mens benene vokser.

Hartzberg, børnepsykiateren Gideon Zlotnik og psykologen Hans Ole Nielsen, der alle giver svar på spørgsmålet: Hvad kan der gøres?

30.172 *Nørgaard, Lone:*

Børn, løgn og kvinder – et opgør med ligestillingsbegrebet

Forum, 2001. - 292 sider

Her analyseres (dreng)moderskabet, barneønsket og det svælg, der åbner sig mellem drømmen om far-mor-børn-idyllen og den stressede hverdag. To påstande sandsynliggøres: 1. Børn opfattes som forbrugsgoder. 2. Årsagen til de mange skilsmisser i børnefamilierne er, at børneopdragelse viser sig at være tidskrævende arbejde.

37.24 *Rasmussen, Kim & Søren Smidt:*

Spor af børns institutionsliv : unges beretninger og erindringer om livet i børnehaven

Hans Reitzel, 2001.

- 239 sider

Bogen er baseret på den første danske undersøgelse af livet i dag-

institutionen beskrevet ud fra børns perspektiv. Hverdagens oplevelser sættes i perspektiv af nyere forskning om institutioner, barn-dom og børnekultur. 46 unge har fortalt om deres børnehavetid og kaster lys over, hvad det er for et liv, som børn lever i daginstitutionen.

37.2 *Riise, Sigrid:*

Lad børnene være i fred!

Aschehoug, 2002. - 111 sider

Tidligere sundhedsplejerske Sigrid Riise formidler sine erfaringer om børn og børneopdragelse. Hun gennemgår den normale udvikling hos børn og forklarer, hvad man (ikke) kan forvente af sine børn. Der er forslag til, hvordan man håndterer de konflikter, der opstår under opvækst i et hjem, hvor begge forældre ofte er udearbejdende

37.2 *Ringsmose, Carsten:*

Det naive barnesyntes fallit : en kritik af myter og illusioner om børns udvikling i hjem, daginstitution og skole

Dafolo, 2001. - 168 sider

Den almindelige opløsning af det traditionelle samfunds normer og holdninger giver en betydelig usikkerhed i børneopdragelse. Mode-

H

hver gang jeg er ude med en mand, tænker jeg:
Er det her den mand, som jeg ønsker mine børn
skal tilbringe hver anden weekend
sammen med?

Rita Rudner

begreber som 'det kompetente barn', 'ansvar for egen læring', 'selvforvaltning' samt 'leg og læring' har været populære i en børneopfattelse, der fejlagtigt har troet på, at selv små børn kan bestemme over deres tilværelse. At forskyde ansvaret til børnene er at gøre dem en bjørnetjeneste. Den kærlige og gode omsorg praktiseres ved at gribe styrende og vejledende ind i børnenes liv.

37.21 *Sigsgaard, Erik:*

Skældud

Hans Reitzel, 2002.

– 258 sider

"Hvad er det værste ved at gå i en børnehave?" Det spørgsmål blev en række børnehavebørn stillet over for i forbindelse med et forskningsprojekt. Det enstemmige svar lød: "Det er når de voksne skælder ud!" Men hvorfor skældes der ud? Og hjælper det i det hele taget? Emnet er underbelyst ifl. forfatteren, der har sat sig for at tage dette særlige aspekt ved børneinstitutioner og skoler under behandling.

37.2 *Varming, Ole:*

Børneopdragelse i Danmark : skal børn opdrages - eller inddrages?

Gyldendal, 1999. - 137 sider

Bogen giver ikke 'grydeklare' anvisninger på, hvordan opdragelsesproblemer skal tackles. Den sætter sig for at besvare spørgsmålet: Skal børn straffes for at blive fornuftige voksne? Stikord: Den sorte pædagogik, et par århundreders bøger for forældre om børneopdragelse, undersøgelser af børneopdragelse i nyere tid, årsager til at forældre og andre opdragere holder fast i forældede opdragelsesmetoder.

30.1664 *Zlotnik, Gideon:*

De stakkels børn : den psykologiske lavalder : den daglige hjernevask

Nielsens, 2001. - 179 sider

Debatbog om børn og unges vilkår i det moderne samfund. Hvordan bliver børn påvirket af den moderne livsførelse med stressede forældre og voksne? Hvilke svigt følger med det hektiske familieliv? Om

den øgede belastning på daginstitutioner og skoler og den massive medie- og reklameinvasion, børn og unge udsættes for – med større sårbarhed til følge.

Et par antologier

37.2 **Koks i børnefamilien : gode råd til forældre om alt fra sovetider til mobning og delebørn**

/ Sigrid Riise, John Aasted Halse, Helle Rabøl Hansen.
DR Multimedie, 2001. - 102 sider

Titlen siger, hvad denne bog har at byde på. Derudover kan læseren hente oplysninger ud fra bl.a. følgende stikord: Bedsteforældre, børn og seksualitet, børns udvikling, de små egoister, ferie uden børn, for børnenes skyld - drop juleræset, kost- og spisevaner, mobning, opdragelse, pubertet og teenagere, skal børn med på restaurant, skilsmisse og samvær, skoleliv, skolestart - hvornår er det bedst?

d

u kan ikke forvente,
at dine børn vil
lytte til dit råd
og ignorere
dit eksempel.

Robert Orben

30.1664 **Ungdomssociologi**
*Flemming Balvig, Yvonne Mørch,
Mogens Nygaard Christoffersen
og Kjeld Mazanti Sørensen.*
Columbus, 2001. - 237 sider : ill.

Fire forfattere belyser sider af ungdomskulturen: Ungdomskriminalitet og samfundsudvikling. Etniske minoritetsunge i Danmark : strategier, udfordringer og potentialer. Sociale forskelle i barndommen. Identitetens datomærkning – om unges identitetsdannelse.

Jeg har fundet ud af, at den bedste måde, at give sine børn råd på er at finde ud af, hvad de ønsker, og så råde dem til at gøre det.

Harry S. Truman

Et par videoer

37.24 **Hjalli**
– en usædvanlig børnehave

Q-Media. 1992.
1 kassette (VHS) (27 min).

Hjalli er en børnehave på Island, der praktiserer kønsadskilt pædagogik.

Filmen er velegnet til debat om kønsidentiteter og opdragelsesme-

toder og provokerer på en konstruktiv måde.

37.01 **Metoder**

Producer : Matfilm. 1996.
– 1 kassette (VHS) (22 min).

Tre børnehaveklasser arbejder med ler. Børnene undervises af den samme lærer, men instrueres efter tre forskellige metoder: 1. Den autoritære, 2. Laissez faire ('det må I selv om'), 3. Den opmuntrende og vejledende. Filmen er gammel, men fungerer som effektiv øjenåbner, når den viser dele af selve undervisningen, børns opfattelse af forløbet og produkterne, der kom ud af det.

(Kan via biblioteket skaffes fra Statens Filminstitut).

orherre har ordnet det så viseligt at børn gerne antager de anskuelser, som irriterer deres forældre mest.

Soya

Et par links

Forældre og børn - magasin om graviditet og spædbørns udvikling <http://www.fogb.dk/> En hjemmeside med artikler, henvisninger og debat.

Tema om børn og børneopdragelse på P1 – programmet Indblik http://www.dr.dk/p1/indblik_old/t_born.htm Udsendelsesrækken er fra 2000, men stadig helt aktuel. Programmerne dækker tilsammen væsentlige aspekter af temaet. (Forudsætter media player).

Børneopdragelse DK 01.6372

*Udarbejder: lektor, cand. mag. Lone Nørgaard
Udgiver og ©: DBC medier as, 2003.*

Omslagsdesign: Gitte Kjems

Tryk: A-Print ApS. Miljøcertificeret ISO 14001

Varenr.: 47110305